Etelä-Savon hyvinvointialue ELOISA

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta
Tiina Honkanen
Valiokuntakanslian sihteeri
StV@eduskunta.fi

**LAUSUNTO SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNNALLE**

**Asia**

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta pyytää kirjallista asiantuntijalausuntoa:

HE 55/2023 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi terveydenhuoltolain muuttamisesta annetun lain 51 a §:n ja korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollosta annetun lain muuttamisesta annetun lain 10 a §:n muuttamisesta

**Lausunnon antaja**

Kimmo Kuosmanen
Toimialajohtaja, terveyspalvelut
kimmo.kuosmanen@etelasavonha.fi
p. 040 6567 885

Etelä-Savon hyvinvointialue
Y-tunnus 3221315-8
Porrassalmenkatu 35-37
50100 Mikkeli

Etelä-Savon hyvinvointialue ELOISA

## LAUSUNTO

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi terveydenhuoltolain muuttamisesta annettua lakia ja korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollosta annetun lain muuttamisesta annettua lakia siten, että 1.9.2023 voimaan tullutta kiireettömän perusterveydenhuollon sairaanhoidon hoitoon pääsyn 14 vuorokauden enimmäisaikaa ei tiukennettaisi 1.11.2024 seitsemään vuorokauteen. Sääntely koskisi hyvinvointialueen järjestämisvastuulla olevaa perusterveydenhuoltoa, Kansaneläkelaitoksen järjestämisvastuulla olevaa Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön pääosin tuottamaa korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuoltoa, Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisen Vankiterveydenhuollon yksikön järjestämää perusterveydenhuoltotasoista vankiterveydenhuoltoa sekä osaa vastaanottokeskusten järjestämää perusterveydenhuoltotasoista terveydenhuoltoa. Esitys liittyy valtion vuoden 2024 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.11.2024.

**Etelä-Savon hyvinvointialue kannattaa esitettyä muutosta siten, että 1.9.2023 voimaan tullutta kiireettömän perusterveydenhuollon sairaanhoidon hoitoon pääsyn 14 vuorokauden enimmäisaikaa ei tiukennettaisi 1.11.2024 seitsemään vuorokauteen.**

Nykytilanne

Etelä-Savossa perusterveydenhuollossa hoitoon pääsy on parantunut merkittävästi erityisesti Pieksämäen ja Savonlinnan alueella vuonna 2023. Hoitajan ja lääkärin kiireettömälle vastaanotolle ja fysioterapeutin suoravastaanotolle hoitoon pääsy on ollut alle seitsemän vuorokautta elokuusta alkaen. Maakunnan laajuinen digitaalinen sotekeskus on parantanut tilannetta merkittävästi. Digipalvelut (terveysneuvo ja digilääkäri) ovat auki arkisin klo 8-21 ja muulloin klo 10-18. Lisäksi chatissa palvelee suppeammilla aukioloilla neuvola, perheneuvo, ikääntyneiden asiakasohjaus, farmaseutti, fysioterapeutti, seksuaalineuvonta ja nuorten mielenterveys- ja päihdechat. Lääkärin vastaanotoista kesällä 2023 yli 20 prosenttia hoidettiin sähköisesti.

Terveydellinen hyöty

Hoitotakuussa on tapahtunut perusterveydenhuollon osalta merkittävä muutos 1.9.2023 alkaen, jolloin hoitotakuu kiristyi kolmesta kuukaudesta 14 vuorokauteen. Arvioimme, että tämä muutos on riittävä vahvistamaan terveydenhuollon peruspalveluja ja parantamaan palvelujen saatavuutta. Hoitoon pääsyn kiristäminen edelleen seitsemällä vuorokaudella ei vaikuttaisi olennaisesti terveydellisten ongelmien pitkittymiseen tai vähentäisi erityispalvelujen tai päivystyspalveluiden tarvetta.

Korostamme, että hoitoon pääsy perustuu julkisessa terveydenhuollossa aina tutkimusten ja hoidon tarpeen ja kiireellisyyteen arvioon. Pääsääntöisesti syntyy tilanne, että asiakas pääsee nopeammin hoitoon kuin hoitotakuu vaatii. Pidempi 14 vuorokauden hoitotakuu antaa paremman jouston tutkimusten ja vastaanottojen järjestämiseen terveydenhuollon yksikössä huomioiden henkilöstön käytön ja mahdollistaa paremmin tarpeen mukaisen hoitoon pääsyn. Tiukempi hoitotakuu tuottaisi haasteita toimintojen järjestelyissä, mahdollisesti epätarkoituksenmukaisia käytäntöjä esim. lyhyitä

”hoitotakuu-vastaanottoja” tai lisäisi byrokratiaa maksusitoumus/palveluseteli -vaatimuksella. Hoitotakuun kiristäminen ei tuo terveydellistä hyötyä.

Henkilöstövaikutus

Kärsimme oikeastaan kaikkien työntekijäryhmien kohdalla työntekijävajeesta. Perustason palveluissa rekrytointihaasteita on edelleen lääkäreiden lisäksi koulupsykologien saamisessa, sosiaalityöntekijöiden virkojen täyttämisessä sekä puheterapeuttien palkkaamisessa.

Hoitotakuun tiukentaminen vaikeuttaisi hyvinvointialueen joustomahdollisuuksia ja mahdollisesti lisäisi kustannuksia. Yksi riski on ostopalvelujen ja vuokrahenkilöstön käytön lisääntyminen ja henkilöstön yliresursointi huolehtimaan hoitotakuun toteutumisesta. Pelkästään hoitoon pääsyn painottaminen siirtäisi resursseja pitkäaikaissairauksien hoidosta, ennaltaehkäisystä tai hyvinvointialueen muista palveluista.

Taloudellinen vaikutus

Hallitus on esittänyt talousarviossaan, että hoitotakuun tiukennuksen poisto säästäisi viisi miljoonaa euroa. Etelä-Savon osalta se tarkoittaisi laskennallisesti noin yhden lääkärin työpanosta. Taloudellinen vaikutus on siis varsin pieni molempiin suuntiin.

Mittaaminen

Hoitotakuun luotettavassa mittaamisessa on haasteita lähes kaikilla hyvinvointialueilla. Etelä-Savossa THL:n hoitoon pääsyn tietoihin kirjautuu asiakas- ja potilastietojärjestelmästä vain noin viisi prosenttia käynneistä. Hoitoon pääsyn mittarit eivät huomioi esimerkiksi digitaalista palvelua, jossa yhteydenotto, hoidon tarpeen arvion, ajanvaraus ja hoito tapahtuvat kaikki yhdellä kertaa. Yhtenäiseen ja luotettavaan mittaamiseen ja mittareihin tulee panostaa valtakunnallisesti.

Mikkelissä 24.10.2023

Kimmo Kuosmanen
Toimialajohtaja, terveyspalvelut